

LATINA PRO NĚMČINÁŘE – HODINA VII.
PARTICIPIA FUTURA

Participium futura aktiva

Participium futura aktiva je jmenný tvar slovesný, který se tvoří od supinového kmene a je zakončen koncovým *-urus, -ura, -urum*. Skloňuje se jako adjektiva I. a II. deklinace, tedy jako trojvýchodná adjektiva typu *bonus, a, um*.

Participium futura je aktivní a označuje děj následný: *laudaturus* = ten, který bude chválit; hodlá chválit, je rozhodnutý chválit. Významově někdy vyjadřuje odstín vůle, odhodlání či předurčení:

Ave, Caesar, morituri te salutant.

Buď zdrav, císaři, zdraví tě ti, kteří jsou předurčení k smrti.

Avete, carissimi, libros scripturi vos salutant.

Buďte zdraví, přátelé, zdraví vás budoucí spisovatelé.

Ve spojení se slovesem *esse* vytváří participium futura aktiva takzvané opisné časování činné – *coniunctio periphrastica*, které vyjadřuje záměr a odhodlání:

Librum scriptura sum.

Mám v úmyslu napsat knihu.

Librum scriptura eram.

Měla jsem v úmyslu napsat knihu.

1. Qui male facturus erat, iam facit.
2. Sallustius scripsit: „Bellum scripturus sum, quod populus Romanus cum Iugurtha, rege Numidarum, gessit.“
3. Alexander Macedo imperatorum erat omnibus gentibus.
4. Venimus ad te consolaturi dolorem tuum.
5. Quid hodie cenaturus es? (ceno, are – večerět)
6. Libros bonorum scriptorum lecturus semper eram, sum, ero.
7. Thebani venerunt suos cives liberaturi.
8. Ne timeamus futura pericula, sed paremus nos ventura ferre. (fero, ferre – nést; snášet)
9. De multis rebus cum magistro nostro locuturi eramus, non autem locuti sumus.

Participium futura pasiva (GERUNDIVUM)

Gerundivum je slovesné adjektivum, které se skloňuje jako trojvýchodná adjektiva I. a II. deklinace, tedy stejně jako participium futura aktiva. Tvarem a platností se jedná o tvar pasivní, který vyjadřuje nutnost nebo nezbytnost. Lze jej vytvořit pouze od sloves přechodných, a to z tvaru participia prézenta aktiva nahrazením koncovky *-ns* koncovkou *-ndus*, *-nda*, *-ndum*. Ve spojení s tvary slovesa *esse* vytváří takzvané opisné časování trpné, které vyjadřuje nutnost nebo povinnost, případně má funkci shodného přívlastku:

puer laudandus – hoch, který má být chválen

puella amanda – pomilování hodná dívka

monstrum horrendum – strašný netvor

Lingua Latina cottidie discenda est.

Latinu je třeba (musí se) studovat každý den.

Haec laus a me tibi tribuenda est.

Musím ti za to přiznat pochvalu.

Panaetius virtutem colendam (esse) dicebat.

Panaetius říkal, že ctnost je třeba cvičit.
(že ctnost se má = musí cvičit)

Pro libertate decertandum erat.

Bylo třeba bojovat za (pro) svobodu.

Nobis de proelio cogitandum erit.

Budeme muset rozhodnout o bitvě.

Všimněte si, že pokud je třeba ve větě vyjádřit vedle pasivního účastníka děje (tj. vedle osoby nebo věci, která na sobě nějakou činnost zakouší) také aktivního původce děje, použije se dativu. V takovém případě se tedy český instrumentál nepřekládá latinským ablativem s předložkou *ā*, *ab*, jak jsme tomu byli zvyklí, ale pouhým **dativem původce děje**:

Puer laudandus est patrī.

Hoch má být chválen otcem. = Otec má chválit
hocha.

1. Porta claudenda est.
2. Mihi currendum non erat.
3. Hic homo laudandus est.
4. Hoc faciendum erit.
5. Verba magistrae memoranda sunt.
6. Dixit mihi hunc librum legendum.
7. Pax militibus facienda erat.
8. De gustibus non est disputandum.
9. Sors est sua cuique gerenda.
10. Exempla bona vobis imitanda erunt, mala vitanda erunt.